

Primera citació fidedigna de *Satyrium pruni* (Linnaeus, 1758) a Catalunya (Lepidoptera: Lycaenidae)

First reliable record of Black Hairstreak *Satyrium pruni* (Linnaeus, 1758) in Catalonia (Lepidoptera: Lycaenidae)

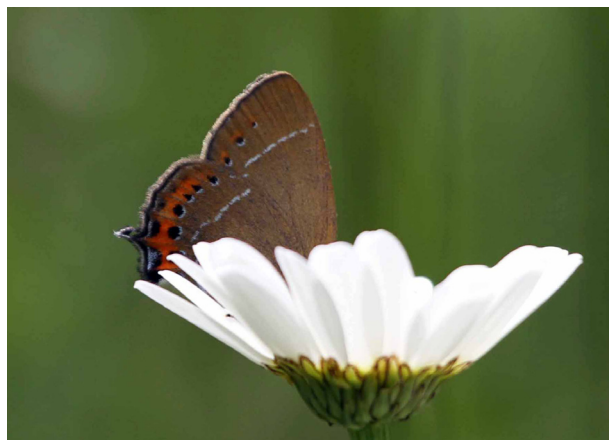
Marcel Gil-Velasco¹ & Martí Franch²

¹Dalt, 1, 3r 2a; E-08980 Sant Feliu de Llobregat

²Ramon Sala i Saçala, 38; E-08500 Vic

Key words: *Satyrium pruni*, Lycaenidae, Lepidoptera, faunistics, Vall d'Aran, Catalonia.

El 12 de juny d'aquest any 2014, durant una sortida naturalista a la Vall d'Aran, es va poder localitzar un licènid descansant en una flor de *Leucanthemum vulgare* (fig. 1), que a primer cop d'ull va atreure la nostra atenció perquè no es tractava de cap espècie habitual. Mitjançant fotografies es va comprovar que l'exemplar presentava una fila d'ocells a l'anvers de l'ala posterior que delimitaven una banda marginal taronja. Aquesta característica per si sola permet descartar *Satyrium w-album*, potser l'espècie més semblant dins la fauna catalana, i identificar l'exemplar en qüestió com a *Satyrium pruni*. Així mateix, la presència d'ocells a l'ala posterior va permetre determinar que es tractava d'un mascle.

Fig. 1 Exemplar de *Satyrium pruni* Linnaeus, 1758, observat a la Val d'Aran.

La localitat on es va trobar aquest exemplar és a la vall d'Arròs, dins la UTM 10×10 km 31TCH13. Es tracta d'un prat de pastura en desús, amb un estrat herbaci d'una alçada mitjana superior als 60 cm i una gran varietat de flors, envoltat per un bosc de ribera caducifoli madur amb predominança de freixes (*Fraxinus excelsior*), avellaners (*Corylus avellana*), fajos (*Fagus sylvatica*) i salzes (*Salix* sp., possiblement *S. triandra*). L'estrat arbustiu està compost per una línia d'esbarzers (*Rubus* sp.) que envolta el prat i una segona línia arbustiva composta per aranyoners (*Prunus spinosa*) i arços blancs (*Crataegus monogyna*).

Aquest paisatge concorda amb els requeriments de l'espècie, ja que *Satyrium pruni*, igual que la marroneta de l'aranyoner, *Satyrium acaciae*, és un licènid lligat a la presència d'aranyoners, que constitueixen la planta nutrícia de les erugues. En fase d'imago, són atretes per flors d'olivereta (*Ligustrum vulgare*) o esbarzers de diferents espècies, tot i que passen llargues estones aturades a la part superior dels aranyoners. En general, el seu hàbitat està constituït per matollars madurs amb clarianes o marges de boscos caducifolis, sempre amb presència d'aranyoners (Tolman 2001).

La data de l'observació sembla primerenca, ja que es tracta d'una espècie univoltina que vola de mitjans de juny a finals de juliol. Tanmateix, a l'est d'Europa sembla que l'espècie avança la seva fenologia i se la pot observar volant des de mitjans de maig fins a mitjans de juliol (Tolman 2001). Sembla probable, doncs, que en una localitat situada a la frontera sud de la seva àrea de distribució, l'espècie també es pugui observar abans, i això concorda amb les dades provinents dels seguiments al Pirineu francès, on es pot observar fins i tot a principis de maig (Groupe Invertébrés Midi-Pyrénées 2014).

A Catalunya hi havia una citació prèvia, però amb posterioritat va ser considerada errònia. Aquest precedent fa referència a la presència de l'espècie al municipi de Les, també a la Vall d'Aran, a principis dels anys vuitanta del segle passat (García-Barros *et al.* 2004), però, en una publicació posterior (García-Barros *et al.* 2013), el mateix autor considera la citació equivocada. Es tracta, per tant, de la primera citació fidedigna a Catalunya.

Els nuclis coneguts de la península Ibèrica són al Pirineu més occidental, al nord-est de Saragossa, Navarra, Àlaba i nord de Burgos. Tanmateix, el nucli més proper a la localitat on es va fer la citació catalana és al Pirineu francès, concretament al Parc Natural Regional dels Pirineus de l'Arieja, entre els municipis de Sent Gironç i Vathmala, al departament de l'Arieja, a escassos quinze quilòmetres de la frontera catalana.

Com que és una espècie nova per a Catalunya, seguint les recomanacions d'Arrizabalaga *et al.* (2012), es proposa el nom comú **marroneta de l'aranyoner aranesa** per a futures referències. Aquest nom fa esment tant a la planta nutrícia com a la localitat on es va trobar, de manera que sembla adequat per denominar aquesta papallona en català.

Curiosament, un estudi que predeia la distribució potencial de tretze espècies rares o amenaçades a l'àrea iberoibalea assenyalava punts de la Catalunya central on *Satyrium pruni* podria aparèixer (Romo *et al.* 2006). Tot i que aquests no són gaire similars a la localitat de la Vall d'Aran, sembla possible que futures prospeccions aportin informació nova sobre la presència de l'espècie a Catalunya.

Volem agrair a Stephen Menzie i a Marc Illa la seva paciència al camp mentre debatiem la identificació de la papallona. També volem donar les gràcies a Quim Muñoz per la seva ajuda posterior en aquest sentit i a José Manuel Sesma per la informació sobre els antecedents a Catalunya. Finalment, a Constantí Stefanescu i a Jordi Dantart per encoratjar-nos a escriure aquesta nota i al primer per la proposta de nom en català de l'espècie.

Referències bibliogràfiques

- Arrizabalaga, A., Stefanescu, C., Vallhonrat, F., Dantart, J., Vila, R., Jubany, J., Sesma, J.M., Viader, S. & Dinca, V. 2012. Proposta de noms comuns per a les papallones diürnes (ropalòcers) catalanes. *Butll. Soc. Cat. Lep.*, 103: 5-28.
- García-Barros, E., Munguira, M.L., Romo Benito, H., García-Pereira, P. & Maravalhas, E.S. 2004: Atlas de las mariposas diurnas de la Península Ibérica e Islas Baleares (Lepidoptera: Papilionoidea & Hesperioidea). *Monografías SEA*, 11: 1-228.
- García-Barros, E., Munguira, M.L., Stefanescu, C. & Vives Moreno, A. 2013. *Lepidoptera, Papilionoidea*. In: *Fauna Ibérica* (Ramos, M.A. et al. Eds), 37: 1.213 pp. Museo Nacional de Ciencias Naturales. Consejo Superior de Investigaciones Científicas. Madrid.
- Groupe Invertébrés Midi-Pyrénées 2014. Atlas de papillons de Midi-Pyrénées. [Consulta: setembre 2014]. Disponible a: <<http://www.cen-mp.org/observations/atlasPapillons/index.php>>.
- Romo, H., García-Barros, E. & Munguira, M.L. 2006. Distribución potencial de trece especies de mariposas diurnas amenazadas o raras en el área ibero-balear (Lepidoptera: Papilionoidea & Hesperioidea). *Boln Asoc. esp. Ent.*, 30: 25-49.
- Tolman, T. & Lewington, R. 2011. *Guía de las mariposas de España y Europa*. 384 pp., 104 pls. Lynx Edicions, Bellaterra.

Data de recepció: 12 de novembre de 2014

Data d'acceptació: 14 de novembre de 2014